

Formation of the system of innovative development of motor transport enterprises under conditions of instability

Bohdan Halytskyi

National Transport University, Kyiv

Scientific advisor:

Anhelina Spitsyna

National Transport University, Kyiv

Abstract. The paper explores the formation of an innovation-driven development system for road transport enterprises under conditions of instability and constant uncertainty. Emphasis is placed on the necessity of enhancing innovative potential as a key factor of economic growth, competitiveness, and sustainable development. The study highlights the limitations of traditional evaluation methods that overlook ecological and social aspects, and proposes the need for comprehensive assessment systems integrating economic, environmental, and social dimensions. Particular attention is given to external and internal factors affecting innovation activity, as well as recommendations for overcoming barriers to innovation and strengthening the adaptive capacity of transport enterprises in uncertain environments.

Keywords: innovation potential, road transport enterprises, sustainable development, competitiveness, uncertainty, innovative processes, logistics efficiency.

Формування системи інноваційного розвитку автотранспортних підприємств в умовах нестабільності

Богдан Галицький

Національний транспортний університет, м. Київ

Науковий керівник:

Англіна Спіцина

Національний транспортний університет, м. Київ

Анотація. У тезах досліджується формування системи інноваційного розвитку автотранспортних підприємств в умовах нестабільності та постійної невизначеності. Акцентовано увагу на необхідності посилення інноваційного потенціалу як ключового чинника економічного зростання, конкурентоспроможності та сталого розвитку. Підкреслюються обмеження традиційних методів оцінювання, які не враховують екологічні та соціальні аспекти, та обґрунтовується потреба у комплексних системах оцінки інновацій. Окрему увагу приділено внутрішнім і зовнішнім чинникам впливу на інноваційну активність, а також рекомендаціям щодо подолання бар'єрів розвитку інноваційного потенціалу та підвищення адаптивності транспортних підприємств в умовах невизначеності.

Ключові слова: інноваційний потенціал, автотранспортні підприємства, сталий розвиток, конкурентоспроможність, невизначеність, інноваційні процеси, ефективність логістики.

У високо конкурентному середовищі та в умовах постійної невизначеності, значний інноваційний потенціал стає одним з основних факторів економічного зростання, ефективного функціонування та стабільного розвитку. Визначення можливостей підприємства розвивати інноваційний потенціал під впливом різних факторів та в умовах постійної невизначеності набуває великого значення.

В умовах динамічного розвитку світової економіки та зростання конкуренції автотранспортні підприємства, що здійснюють перевезення вантажів, стикаються з необхідністю впровадження інноваційних підходів для підвищення ефективності своєї діяльності. Водночас логістична діяльність має значний вплив на навколишнє середовище та соціально-економічні аспекти регіонів, де вона здійснюється. Тому забезпечення інноваційного розвитку логістичних процесів на засадах сталого розвитку є актуальним завданням транспортної галузі.

Проте в сучасних умовах постає питання щодо об'єктивної оцінки ефективності впровадження інновацій у логістику автотранспортних підприємств з урахуванням сталого розвитку. Традиційні підходи до оцінки економічної ефективності вже не відповідають новим викликам, оскільки не враховують екологічні та соціальні аспекти, які стають все більш важливими для забезпечення сталого розвитку. Таким чином, виникає необхідність розробки нових систем оцінки ефективності інноваційного розвитку логістичної діяльності, які б враховували всі складові сталого розвитку: інноваційну, економічну, екологічну та соціальну.

Одним з найголовніших факторів ефективного функціонування підприємства виступає процес пошуків нових форм і вдосконалення існуючих, модернізації технологій, матеріалів або продукції, що можуть забезпечити стійке зростання попиту та нарощування прибутковості. Нові технології, матеріали та продукти створюються за умови динамічності й стратегічної орієнтованості інноваційних процесів, що передують розвитку як економічної та управлінської, так і виробничо-господарської діяльності транспортних підприємств.

Впроваджені на підприємствах інноваційні процеси приводять до енергоефективності та ресурсозбереження, забезпечують автоматизацію та цифровізацію функціонування транспортних підприємств, впливають на конкурентоспроможність та в цілому сприяють економічному зростанню. Проте на сьогоднішній день залишається відкритим питання щодо систематизації закономірностей у формалізації напрямів забезпечення результативності та ефективності впровадження інноваційних технологій перевезення й обслуговування пасажирів та вантажів. З огляду на сучасні виклики і тренди в розвитку інноваційної активності транспортних підприємств інтелектуалізація виступає детермінантою ефективності впровадження інновацій.

Вітчизняні дослідники, зокрема Бондаренко С.В. [1], пропонують методику оцінки економічної ефективності логістичних рішень на автотранспортних підприємствах. Однак їхні підходи переважно базуються на економічних показниках, що обмежує можливість оцінки екологічних та соціальних наслідків інновацій.

Інновації в транспортних технологіях, включаючи автоматизовані системи водіння, допомагають зменшити кількість дорожньо-транспортних пригод і підвищити загальну безпеку на дорогах.

Сучасні інновації у сфері транспорту сприяють розвитку інфраструктури регіонів, включаючи будівництво електрозарядних станцій, покращення дорожньої мережі та впровадження інтелектуальних транспортних систем (Smart Cities).

Інновації на автотранспортних підприємствах сприяють зростанню конкурентоспроможності, створенню нових робочих місць у регіоні, покращенню економічних показників шляхом оптимізації транспортних процесів та підвищення ефективності.

У процесі введення інновації необхідно керуватися такими компонентами, котрі формують управлінський інструментарій забезпечення перспективної ефективності:

- креативність, яка полягає в генерації нової ідеї та формалізації візії, системи інноваційних проєктів;
- стратегія, що спрямовується на створення і подальше вдосконалення інновації в процесі розвитку транспортного підприємства;
- реалізація – впровадження згенерованої ідеї у процеси надання транспортних послуг з метою отримання нових ефектів та конкурентних переваг;
- прибутковість – дослідження зміни кінцевих фінансових результатів, отриманих від впроваджених інновацій.

Досягнення позитивного економічного результату від створених та впроваджених інновацій можна отримати на основі правильно організованого інноваційного процесу.

Інноваційний процес – це процес, який сприяє виходу на ринок нових транспортних послуг чи технологій їх надання та задовольняє потреби споживачів. Ефективний інноваційний процес повинен відповідати двом характеристикам: кожен новий інноваційний процес має розпочинатись ще до закінчення попереднього та повинен забезпечуватися більшим прибутком, ніж попередній. При плануванні інноваційного процесу на транспортних підприємствах необхідно виокремлювати технічні, організаційні, соціально-орієнтовані та інші види інновацій, поєднуючи їх єдиному проєктному плануванню (рис. 1).

Важливість оцінки інноваційного потенціалу обумовлена тим, що він відіграє критичну роль у підвищенні конкурентоспроможності підприємства в різних нестабільних умовах господарювання.

При визначенні рівня інноваційного потенціалу підприємств доцільно враховувати багато факторів, які сприяють або перешкоджають впровадженню нововведень. Виокремлення цих факторів дає змогу транспортному сектору економіки адаптуватися до мінливого навколишнього середовища, розробити ефективні стратегії розвитку та забезпечити зростання інноваційного потенціалу в цілому.

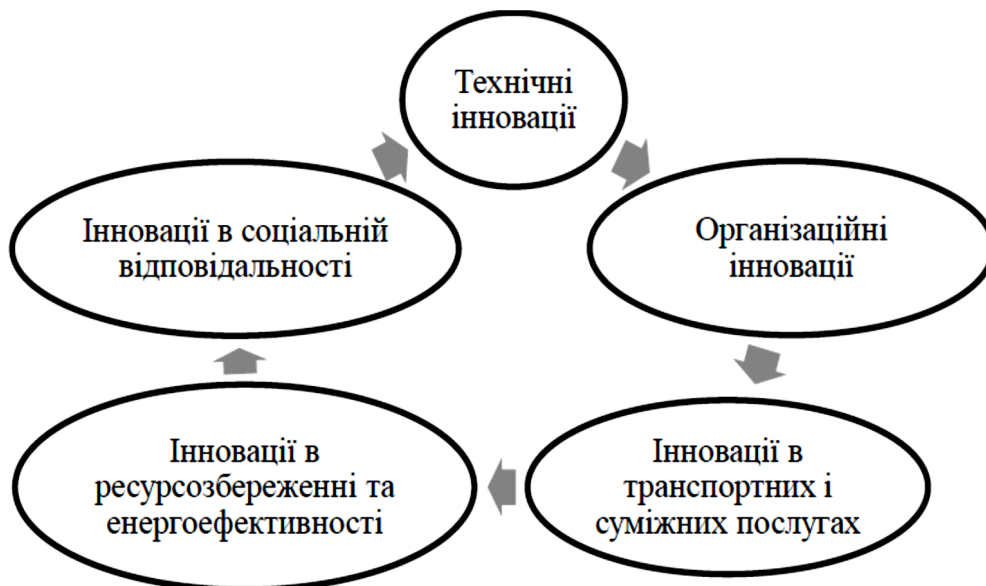

Рис. 1. Види інноваційних процесів, що формують нові транспортні послуги та технології їх надання

Основні чинники, що впливають на рівень господарювання та розвитку інноваційного потенціалу транспортних підприємств, охоплюють внутрішні та зовнішні фактори, які між собою взаємопов'язані та визначають ефективність функціонування підприємств.

Зовнішні фактори включають в себе економічні, інституційні, кадрові, ринкові, технологічні та міжнародні аспекти впливу на інноваційну активність підприємства. Їх вплив є опосередкований, але від цього не менш значимий.

Підприємства України в останнє десятиліття вимушені працювати не лише під впливом епізодичних кризових, нестабільних та форс-мажорних факторів, але й в умовах постійної невизначеності

Ці умови не просто впливають, а диктують свої правила у формулюванні особливостей дії факторів, створюючи бар'єри, перешкоди та обмеження для загального розвитку підприємства, і зокрема його інноваційного потенціалу.

Умова невизначеності стає визначальною не лише під час війни, але й період повоєнного відновлення [2].

Під невизначеністю науковці розуміють неможливість точно спрогнозувати оптимальний вектор розвитку складної системи, певну реакцію на багатоваріантність, неоднозначність суспільних процесів [2].

Невизначеність – це зовнішня умова, яка характеризує наявність проблем, пов'язаних з повнотою або доступу до інформаційного ресурсу, який необхідний для прийняття господарських рішень.

Сьогодні фактори невизначеності є постійними. Тому варто розробити рекомендації для подолання внутрішніх та зовнішніх бар'єрів у розвитку інноваційного потенціалу. Серед них варто виділити:

- враховувати технологічні тенденції в світі, розглядати можливість впровадження на підприємстві сучасних технологій, таких як автоматизація, штучний інтелект тощо;
- обирати найбільш безпечний регіон для ведення господарської діяльності;
- для забезпечення фінансової стабільності приймати участь в грантових програмах; залучати іноземних інвесторів; застосовувати принципи співінвестування та краудфандингу; створювати резервні фонди;
- активно співпрацювати з науковими організаціями та вищими навчальними закладами для покращення технологічного рівня та підвищення кваліфікації працівників;
- впроваджувати принцип гнучкості та адаптивності організаційної та управлінської структури, підвищувати культуру інновацій на підприємстві;
- в умовах невизначеності важливо створити моніторингові центри для відслідковування та швидкого реагування на зміни;
- стратегування розвитку інноваційного потенціалу підприємства повинно забезпечувати наявність альтернативних варіантів дій та розвитку на випадок

Для пришвидшення розвитку інноваційного потенціалу підприємств варто приділяти увагу зміцненню кадрового, технологічного, фінансового та ресурсного потенціалу, міжнародній співпраці, розширюючи її.

Критично важливо визнати необхідність інновацій для розвитку України. Так як саме інновації є рушійною силою економічного та стабільного розвитку країни в усіх сферах господарювання. Врахування впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища в умовах невизначеності сприятиме швидкій інтеграції транспортного сектору України в міжнародний економічний простір, що забезпечувати стабільне економічне зростання економіки держави в цілому.

Список використаних джерел

1. Бондаренко С. В. Економічна ефективність логістичних рішень на автотранспортних підприємствах. Економіка транспорту і логістика. 2020. №3. С. 45–53.
2. Бончик О. Характеристика факторів, що впливають на інноваційний потенціал організацій. Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах сучасних викликів. 2023. С. 260-263.